

Projekt „Incidental & Accidental”

1

W początkach 2016 roku w Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim odbyła się pierwsza wystawa cyklu INCIDENTAL & ACCIDENTAL: „Między Determinacją a Przypadkiem”, początkująca najnowszy, wieloetapowy projekt dwóch - aktywnych również w Polsce w latach 70 i 80 ubiegłego wieku - twórców, Leszka Szurkowskiego i Ryszarda Tabaki.

Wystawa w Nakle Śląskim, tylko marginalnie nawiązała do wczesnego okresu w ich twórczości (lata 70), w którym ich prace i wypowiedzi lokowały się w tradycji sztuki konceptualnej. Ich ówczesne eksperymenty były ściśle związane z teoretyczną i filozoficzną stroną koncepcji artystycznego przekazu, jak również technicznymi restrykcjami medium - głównie fotografii - jakiego używali w tamtych latach. Punktem ciężkości tej aktualnej ekspozycji jest rozwinięcie ich dawnych refleksji, dotyczących samego metajęzyka medium, o doświadczenia lat ostatnich, spędzonych w innych kręgach kulturowych (Szurkowski w Kanadzie a Tabaka w Australii) jak i w technologicznie odmiennych warunkach (komputeryzacja i dygitalizacja mediów). Rezultaty tych aktualnych twórczych dociekań to jakby zdanie się na efekty „preparacji przypadku”.

Ekspozycji w Nakle Śląskim towarzyszyła permanentnie muzyka australijskiego kompozytora i artysty audiowizualnego Lawrence Englisha. Ta muzyka czy raczej dźwiękowa preparacja, została - w porozumieniu z kompozytorem - specjalnie dla tej wystawy wybrana.

Przypadkowość w pracach Szurkowskiego objawia się głównie w doborze fragmentów, z których montowane są jego dwuwymiarowe obrazy lub instalacje przestrzenne (wielkowymiarowe wydruki na PVC). Poprzez połączenia tych różnorodnych tematycznie obrazów należałoby efekty preparacji nazwać kolażami. W wielu bowiem przypadkach można się dopatrzeć zamierzonych aluzji i wysublimowanych cytatów, odnoszących się np. do świata reklamy, wielkomiejskich graffiti czy architektury. Efektem tych, montowanych w całość kolaży stają się w pełni autonomiczne obiekty prowokujące u odbiorcy przeróżne, kulturowe asocjacje. Szurkowski dokonuje modelowania swoich osobistych „notatek wizualnych” w jedną spójną całość właśnie przez różnorakie preparowanie fotograficznych rejestracji. Kompozycje te zawierają elementy dorysowane, dopisane lub domalowane. Rezultat tej procedury ma ukazywać „przypadkowy chaos otaczającej nas ikonosfery”. Użyte tu odnośniki typograficzne i symbole pomagają czasem w lokalizacji dokonanych rejestracji, czasem „instruuja” w odczytywaniu całości; jednak przede wszystkim zwracają uwagę odbiorcy na fenomen bycia z wszechobecnymi obrazami w naszej kulturze i niemożności uwolnienia się od wizualnej przypadkowości.

Szukanie wyjścia z tego wizualnego „zaśmiecenia” naszej ikonosfery, to następny, właśnie przygotowywany przez Szurkowskiego, etap projektu „Incidental & Accidental” (I&A). Głównym punktem ciężkości tej instalacji będzie propozycja konstruowania przekazu - w przestrzeni galerii - przestrzeni „miejskiej”.

Dokonane ma to być za pomocą multiprojektacji, animacji i form ruchomych. Poprzez rozwarstwienie kompozycji dwuwymiarowych (kolaży) oraz nawiązanie do zbioru cytatów i notatek w formie ich animacji lub projekcji przestrzennych z dołączeniem ruchu i dźwięku, dokonany zostanie „powrót” do trójwymiarowości przestrzeni miejskiej ale w sposób bardziej świadomy i przez potencjalnego odbiorcę, kontrolowany. Obecny „biblioteka” dwuwymiarowych kolaży, zostanie w następnym etapie powiększony o zbiór animacji 2D/3D oraz wirtualnych fragmentów/zapisów. Ta biblioteka być może ułatwi „naukę czytania” otaczającego nas chaosu wizualnego.

Zastosowanie zapisu fotograficznego w pracach Tabaki ogranicza się do wstępnego zarejestrowania wybranych fragmentów „rzeczywistości”. Te rejestracje, dotyczące samej natury i ich minimalistycznego efektu, stają się w konsekwencji odrzuceniem tradycyjnie rozumianego pojęcia krajobrazu i jego postrzegania. Artysta koncentruje się na konceptualnej, nierzeczywistej, wręcz „nieprzedstawialnej” jego stronie. Prezentowany obraz nie odtwarza fragmentu konkretnej rzeczywistości lecz uzyskuje, poprzez wybiórcze manipulowanie kolorem i faktury, efekt struktur ziemi (gruntu). W tak stworzonych grafikach elementy tradycyjnie determinujące odczytanie rzeczywistości tracą cechy ją identyfikujące, wizualnie redukując się do śladów malarskiego pędzla, punktów i obszarów o intensywnym kolorze przecinanymi siecią linii. Wizualizacje Tabaki, przez swoją pozorną czytelność prowokują odbiorcę do przypadkowych skojarzeń. Przy okazji uświadamiają mu, że przedstawiony obraz – przy całej incydentalności jego wyboru – to tylko insynuacja jakiegoś wycinka (czy też sekwencji) rzeczywistości, o którego realność być może się ocieramy w trakcie osobistej z nim konfrontacji.

Druga część ekspozycji Tabaki to wieloczęściowa instalacja, która wprowadza niejako w następny, obecnie również już przygotowywany, etap projektu I&A o roboczym tytule „Beyond the Image / Poza Przedstawieniem”. Artysta ujawnia tu niewidzialną >

2

1. **Leszek Szurkowski**, Seria „Accidental Street Graphics – Rome”, LS 2902–15
150 x 100 cm, archiwalny druk pigmentowy na płycie PCV (archival pigment print on PVC board)
2. **Ryszard Tabaka**, *BEYOND THE IMAGE*, 2016, instalacja
3. **Ryszard Tabaka**, *I AM NOT A ROBOT*, 2017, projekcja wideo i dźwiękowa instalacja

3

5793E0A09093C646963743E0A0909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636
5742E63726561746F723C2F6B65793E0A0909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F6
469636B65743C2F737472696E673E0A0909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7
9636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A0909093C61727261793E0A0909093C64696
43E0A090909093C6B65793E504D54696F676150617065724E616D653C2F6B65793E0A09090909
C737472696E673E69736F2D61343C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E66F6D2E617070
652E7072696E742E7469636B65742E7374617465466C61673C2F6B65793E0A090909093C696E74
6765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C2F646963743E0A0909093F61727261793E0A09
3C2F646963743E0A09093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61
2E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A09093C646963743E0A0909093C6
793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A09
093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A0909
3C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B
793E0A0909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E61
706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C
6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E7465
65723E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265
6C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A09090909
3C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E6974656D41727261793C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C696E74656765723E303C2F696E74656765723E0A090909093C7265616C3E3738333C2F7265616C3E0A090909093C7265616C3E3535393C2F7265616C3E0A090909093C2F61727261793E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E7469636B65742E63726561746F723C2F6B65793E0A090909093C737472696E673E636F6D2E6170706C652E6A6F627469636B65743C2F737472696E673E0A090909093C6B65793E636F6D2E6170706C652E7072696E742E50616765466F726D61742E504D41646A757374656450616765526563743C2F6B65793E0A090909093C61727261793E0A090909093C646963743E0A0909090

Leszek Szurkowski, Seria „*Accidental Street Graphics - London*”, LS 2056-06
150 x 100 cm, archival pigment print on PVC board (archiwalny druk pigmentowy na płycie PCV)

stronę rejestracyjnych procedur przez ekspozycję samego cyfrowego ich zapisu. Wydrukowany na płótnie „krajobraz” pojawia się tu w dotąd nieuświadamianych i niedostrzeganych wariantach: w formie audiowizualnej na ekranie, fragmentarycznie w formie graficznej (na kilku dwumetrowych, aluminiowych planszach) oraz w całości (w sumie 2560 stron A4) w 10-ciu tomach książ. Instalacji tej towarzyszy także dźwiękowy zapis maszynowo odczytywanego heksadecymalnego tekstu. Przez tę próbę „audio-wizualnego rozwarstwienia” obiektu pojawia się możliwość dogłębnego - w dosłownym tego słowa znaczeniu - kontaktu z tą częścią rzeczywistości obrazu, której do tej pory nie postrzegano. Odbiorca jest nie tylko konfrontowany z efektem dalszych procesów oprogramowania aparatu, zmieniających prąd (ładunki elektryczne w fotodiodach) w sygnały zarejestrowane i utrwalone m.in w alfanumerycznym zapisie. Skoncentrowanie się na zestawieniu tych czterech „wariantów tego samego” obrazu, ich konfrontacja ze sobą w jednej przestrzeni, zwrócenie uwagi na ich wzajemne się uzupełnianie a przy tym na ich technologiczną „nierozłączność” to cel jaki sobie stawia Tabaka w następnej fazie jego artystycznych zamierzeń.

Oboje artyści w swoich obecnych dociekaniach - odzwierciadlanych w projekcie I&A - towarzyszą i „komentują” swoimi pracami przełom, zarówno technologiczny jaki i kulturowy, jaki dokonał się wraz z wejściem technik komputerowych i dygitalizacji mediów. Samo przejście z fotografii analogowej do cyfrowej to nie tylko metamorfoza narzędzia, którym ci artyści się posługiwali i posługują, całego procesu rejestracji, włącznie z późniejszą obróbką jego rezultatów ale również przemianą zjawisk kulturowych i społecznych z jakimi obecnie mamy do czynienia. Konsekwentne analizowanie skutków tej zmiany i to zarówno po stronie tworzących, stosujących te technologie jak i po stronie odbiorców, będących często aktywnymi uczestnikami medialnych artefaktów, jest konieczne aby minimalizować również te narastające, negatywne skutki tego technologicznego przełomu. I to właśnie jest jednym z głównych zamierzeń projektu „Incidental & Accidental”, obu nadal aktywnych, byłych członków i współzałożycieli wrocławskiego Seminarium Foto-Medium-Art, Leszka Szurkowskiego i Ryszarda Tabaki. ■

Project 'Incidental & Accidental'

Between Determination and Accident, which opened in the beginning of 2016 in the Centre of Silesian Culture in Nakło Śląskie, was the first exhibition in a multistage project **INCIDENTAL & ACCIDENTAL** authored by Leszek Szurkowski and Ryszard Tabaka. To the accompaniment of a musical piece composed by Austrian audiovisual artist Lawrence English, Szurkowski and Tabaka comment on a technological and cultural breakthrough brought about by computer technology and the digitisation of the media. While Szurkowski turns the viewer's attention to the fact that we are surrounded by a mountain of images, often chaotic and accidental, which pollute our iconosphere, Tabaka rejects a traditionally understood landscape in favour of its conceptual and unreal aspect, and different ways in which it can be represented. In the next stage of the A&I project Szurkowski is going to look for a way out of the iconographic mess, and Tabaka is going to focus on several variants of one and the same image. ■